

Brüsszel, 2012.11.15.
COM(2012) 663 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

A belső energiapiac működőképessé tételéről

{SWD(2012) 367 final}
{SWD(2012) 368 final}

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

A belső energiapiac működőképessé tételéről

1. BEVEZETÉS

Az Európai Uniónak olyan versenyképes, integrált és rugalmas belső energiapiacra van szüksége, amely az igények szerinti villamosenergia- és földgázellátás biztos alapjául szolgál. Kontinensünk energetikai és éghajlati kihívásainak kezelése, továbbá a háztartások és vállalkozások számára nyújtott megfizethető és biztonságos energiaellátás érdekében az Uniónak gondoskodnia kell arról, hogy az európai belső energiapiac hatékonyan és rugalmasan működjön. Az energiapiac működésének az elmúlt években tapasztalható előrelépései ellenére van még mit tenni a piac integritásának javítása, a versenyképesség növelése és az új kihívásokra adott válaszlépések terén. Ahogy azt a Bizottság 2050-ig szóló energiaügyi ütemterve¹ is hangsúlyozza, az európai energiahálózatok és -rendszerek teljes integrációja, valamint az energiapiacok további megnyitása elengedhetetlen feltétel az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság irányába történő átmenet és a lehető legalacsonyabb költségek mellett nyújtható, biztonságos energiaellátás fenntartása szempontjából.

Amennyiben nem sikerül alapvető változtatásokat véghezvinni az energiapiac működésében, az eredmény egy kevésbé megbízható és lényegesen drágább európai energiarendszer lesz, az EU versenyképessége és jóléte várhatóan csökkenni fog, és csak lassú haladást tudunk elérni a szén-dioxid-mentesítés felé vezető úton. E tendenciák megfordítása érdekében haladéktalanul beruházásokat kell eszközölnünk a villamos energia termelési, átviteli, elosztási és tárolási infrastruktúráiba. Meg kell újítani a meglévő energiarendszert, amelynek költsége a becslések szerint várhatóan 3 milliárd EUR lesz². Ösztönöznünk kell a hatékonysági intézkedések meghozatalát, a tisztességes versenyt, továbbá elő kell mozdítanunk a fogyasztók pozíciójának megerősítését, illetve jogaik és lehetőségeik teljes körű érvényesítését.

Ezért az európai állam- és kormányfők egyértelmű határidőt, a 2014-es évet állapították meg a belső energiapiac megvalósítására. A belső energiapiac azonban nem tekintendő csupán végcélnek. Az EU polgárai által leginkább elérni kívánt célok megvalósításának eszköze is egyben: fontos szerepe van a gazdasági növekedésben, a munkahely-teremtésben, a lakosság alapvető igényeinek megfizethető és versenyképes áron történő kielégítésében és a korlátozottan rendelkezésre álló erőforrások fenntartható használatában.

2014-re teljes körűen végre kell hajtani a meglévő jogszabályokat; többek között életbe kell léptetni az alapvető, uniós szintű műszaki szabályokat, továbbá biztosítani kell a jogalkotók számára a jogszabályok hatékony érvényesítéséhez szükséges eszközöket és forrásokat. Az EU minden részén ki kell alakítani és működtetni kell a határokon átnyúló gáz- és villamosenergia-piacokat, valamint biztosítani kell azt is, hogy jó úton haladjon az uniós

---

¹ COM(2011) 885.

² COM(2011) 658 végleges.

hálózatok korszerűsítésére, illetve az azok teljessé és intelligenssé tételére vonatkozó tervek végrehajtása. Csak ezt követően tudják a fogyasztók teljes mértékben kihasználni a belső energiapiac adta előnyöket.

A jelenlegi állapot szerint az EU nem tudja teljesíteni ezt a határidőt. Nem pusztán arról van szó, hogy a tagállamok csak lassan igazítják nemzeti jogszabályaikat a belső energiapiac feltételeihez, és hogy vontatottan halad a tökéletesen versenyképes piacok fogyasztók bevonásával történő kialakítása: a tagállamoknak el kell távolodniuk a befelé fordulást támogató vagy a nemzeti szintű érdekeket szem előtt tartó politikáktól, és ellen kell állniuk ezek csábításának. E tendenciák hátráltatják a belső piac hatékony működését, sőt veszélyeztetik a belső energiapiac megteremtése terén eddig elért eredményeket is. A tagállamok energiapolitikáinak egymáshoz közelítése, valamint egy hatékony és biztonságos, a nemzeti határokon átívelő energiarendszer kialakítása egyértelmű hozzáadott értékkel bír.

E közlemény rávilágít az integrált európai energiapiacok jelentette előnyökre, továbbá felvázolja, milyen módon lehet biztosítani, hogy a piac minél hamarabb ki tudja aknázni a benne rejlő potenciált, valamint ki tudja elégíteni az uniós polgárok és vállalkozások szükségleteit és igényeit. Az egységes piac elmélyítésében betöltött fontos szerepe folytán „A második egységes piaci intézkedéscsomag – Együtt egy újfajta növekedésért” című közlemény³ e kezdeményezést a 12 elsőbbséget élvező fellépés egyikeként jelölte meg.

2. A NYÍLT, INTEGRÁLT ÉS RUGALMAS ENERGIAPACOK ELŐNYEI

A belső piacnak a legjobbat kell nyújtania mind a nemzeti kormányok, mind a vállalkozások és a magányszemélyek számára. Ez jelenleg nem így van. A villamosenergia-termelés piaca továbbra is erősen koncentrált; nyolc tagállamban a villamosenergia-termelés több mint 80%-a még mindig a hagyományosan jelen lévő piaci szereplők ellenőrzése alatt áll. Egy jól működő energiapiacra – ideális esetben – a támogatások helyett piaci döntések vezérlik a külső költségek kezelését és a termelési beruházásokat. Az energiapiacok összességében nem átláthatóak és nem kellőképpen nyitottak az új szereplők, többek között a keresletoldali szolgáltatók számára. Az energiahatékonyságba irányuló, gazdaságilag ésszerű beruházások – ha történnek is – nem elégségesek. A fogyasztói elégedettség még a napjainkban viszonylag versenyképes piacokkal rendelkező tagállamokban is alacsony.

Ennek ellenére a belső energiapiac mára már vitathatatlan előnyöket teremtett, és a még ki nem aknázott lehetőségek vonzóbbak, mint valaha.

2.1. Jelentős eredmények születtek

Több választási lehetőség és nagyobb fokú rugalmasság a fogyasztóknak

A piaci szereplők közül jelenleg legalább 14 európai villamosenergia- és/vagy gázipari társaság működik egyszerre több tagállamban, és több mint három villamosenergia-szolgáltató összesen húsz tagállamban van jelen⁴. A tagállamok két harmadában már a háztartások és a kisebb vállalkozások is szabadon választhatnak maguknak szolgáltatót.

³ COM(2012) 573 final.

⁴ Lásd még: az „1. SWD” hivatkozással jelzett, „Energy Markets in the European Union in 2011” (Energiapiacok az Európai Unióban 2011-ben) című bizottsági szolgálati munkadokumentum 12. táblázata.

Az árak összehasonlítását lehetővé tevő eszközök segítségével a fogyasztók megtalálják a számukra legkedvezőbb ajánlatokat. A szolgáltatóváltással járó potenciális előnyök megismerése számos tagállamban – Svédországtól kezdve az Egyesült Királyságon, Írországon és Belgiumon át a Cseh Köztársaságig – igen magas arányú átrendeződéshez vezetett⁵.

Versenyképesebb árképzés

A piacnyitás, a megnövekedett határokon átnyúló kereskedelem és a piaci integráció⁶, továbbá az erőteljesebb verseny uniós jogszabályok révén történő ösztönzése, valamint a versenyre és az állami támogatásra vonatkozó szabályok hatékony érvényesítése révén ellenőrzést lehet gyakorolni az árak alakulására⁷, meg tudjuk őrizni a gyártóiipari munkahelyeket az EU-ban és minden fogyasztó számára előnyös helyzetet tudunk teremteni.

A fogyasztók energiaszámlái azonban nem csak az energia árát tartalmazzák, ezért kevésbé kézzelfogható az árhatás. Az átviteli és elosztóhálózatok után fizetendő rendszerhasználati díjak, csakúgy, mint az adók és illetékek⁸ a végösszeg jelentős hányadát teszik ki. E terhek, adók és illetékek elosztása nem egyenletes a fogyasztók különböző csoportjai között, elsősorban a háztartások viselik őket. Mindezek tagállami szinten, az egyes nemzeti politikáknak megfelelően kerülnek megállapításra⁹. Néhány tagállamban az adók és illetékek együttesen a végső számla mintegy felét teszik ki¹⁰. Az EU-15 területén a belföldi fogyasztókkal megfizettetett, az energiaszámlába beépülő adók aránya összességében az 1998-as 22%-ról 2010-ben 28%-ra nőtt¹¹.

Nagyobb likviditású és átláthatóbb nagykereskedelmi piacok

---

⁵ Fogyasztói piaci eredménytábla, Európai Bizottság, DG SANCO, http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/editions/cms7_en.htm, az Európai Bizottság megbízásából készített, „A kiskereskedelmi villamosenergia-piacok működésének vizsgálata az Európai Unió fogyasztói tekintetében” című tanulmány, DG SANCO, 2010 (Tanulmány a kiskereskedelmi villamosenergia-piacokról), http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/market_studies/docs/retail_electricity_full_study_en.pdf.

⁶ Lásd: 1. SWD, 47. o.

⁷ Míg az elmúlt években a primer energiatermékek árai éves szinten 14%-kal nőttek a nyersolaj, csaknem 10%-kal a gáz és 8%-kal a szén esetében, a villamos energia nagykereskedelmi ára az EU-ban ennél jóval kisebb ütemben, 3,4%-kal emelkedett. Lásd: 1. SWD, 29. ábra.

⁸ A Bizottság 2011. és 2012. évi éves növekedési jelentéseiben (COM(2011) 11 végleges, COM(2011) 815 végleges) és az Európai Tanács következtetéseiben (EUCO 10/1/11 REV1) megfogalmazott ajánlások szerint ezek többek között a foglalkoztatást terhelő adóktól a fogyasztás és a környezetszennyezés megadóztatásának irányába való elmozdulást szolgálják, tiszteletben tartva az uniós ipar versenyképességét és a fogyasztói árakat. Előfordulhat azonban, hogy kivetésük bevételnövelés céljából történik.

⁹ E tényezők tekintetében a tagállamokra vonatkozó részleteket lásd az 1. SWD III. részében.

¹⁰ Lásd: 1. SWD, II. rész, 33. ábra.

¹¹ Lásd a „Price developments on the EU retail markets for electricity and gas 1998 – 2011” (Az árak alakulása a villamos energia és a gáz uniós kiskereskedelmi piacain 1998–2011 között), 2. o., http://ec.europa.eu/energy/observatory/electricity/doc/analysis_retail.pdf. Azonban az összes adóbevétel belülről a környezetvédelmi adók részaránya csökken az EU-ban. Az adózás alakulása az Európai Unióban, Európai Unió, 2011: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-DU-11-001/EN/KS-DU-11-001-EN.PDF.

A villamosenergia-tőzsdék likviditása és átláthatósága fokozatosan javult a piacok tagállamok közötti összekapcsolása (piactársítás) nyomán¹². A piactársítás gyakorlata Északnyugat-Európából kiindulva terjedt el az EU más régióiban is. Jelenleg 17 tagállam „összekapcsolása” történt meg. Az Írországból 2007-ben létrehozott All-Island energiapiac is jótékony hatással volt a belső energiapiac kialakítására. E fejlemények a határokon átnyúló kereskedelem térnyerését és magasabb fokú árkonvergencia megjelenését eredményezték¹³. Az átláthatóság is javul, többek között a nagykereskedelmi energiapiacok integritásáról és átláthatóságáról szóló, 2011-ben elfogadott rendeletnek köszönhetően¹⁴.

A gáztársaságok közötti, soha nem látott mértékű kereskedelem hatására a gázkereskedelmi platformok („földgázelosztó központok”) 2003–2011 között látványos, tízszeres növekedést produkáltak. A cseppfolyós földgáz elosztó központokkal működő uniós piacok jobban ki tudták használni a gázpiaci versenynek való kitettséget, beleértve az EU-n kívüli események, például az egyesült államokbeli „palagáz-forradalom” hatása alatt álló globális LNG-piacokat is. Ha összehasonlítjuk, hogy a kevésbé likvid és versenyképes piacokkal szemben mennyivel kedvezőbb hatást gyakorolt mindez a likvid és versenyképes uniós piacok nagykereskedelmi gázára, szembetűnő a kontraszt¹⁵.

Biztonságosabb ellátás

A nagykereskedelmi piacok nagyobb mértékű likviditása növelte az ellátás biztonságát is az EU-ban. Ami a földgázot illeti, az Európába gázt szállító jelentősebb országok száma 2000–2010 között 14-ről 23-ra emelkedett. A gázellátás biztonságát érintő hatást jól szemlélteti a 2012. február elején előállt helyzet, amikor a különösen kemény tél miatt ugrásszerűen megnövekedett földgáz- és villamosenergia-igény egybeesett a csökkentett mértékű gázbehozattal. Az EU nyugati részén az egyes földgázelosztó központok és villamosenergia-tőzsdék rövid távú árjelzései gondoskodtak arról, hogy a gáz eljusson oda, ahol arra a legnagyobb szükség van, valamint hogy a villamosenergia-termelés a rendelkezésre álló legnagyobb kapacitáson történjen, így biztosítva a végső felhasználónak szolgáltatott energia állandó mennyiségét.

A harmadik országokkal való összehangoltabb és átláthatóbb kapcsolattartás

Az Európai Unió és tagállamai felismerték, hogy összehangoltabbá kell tenniük energiaügyi külkapcsolataikat¹⁶, különösen a termelő, szállító és fogyasztó országokkal¹⁷. Az EU így jobban tudja érvényesíteni érdekeit az energiával kapcsolatos kereskedelmi kapcsolataiban.

Az EU kezdeményezésére az uniós belső energiapiacra vonatkozó szabályok alkalmazásának előnyei – elsősorban az Energiaközösséget létrehozó egyezmény¹⁸ aláírásával – ki lettek

¹² A piactársítás optimalizálja a rendszerösszekötő kapacitást és a határ mindkét oldalán lévő vásárlók és szolgáltatók automatikus összekapcsolása révén biztosítja, hogy a villamos energia az alacsonyabb árú területek irányába áramlik.

¹³ A Bizottság a jövőben is mindent megtesz annak biztosítására, hogy az energiátőzsdék a piactársításhoz szükséges együttműködés során ne folyomadjanak versenyellenes gyakorlatokhoz.

¹⁴ HL L 326., 2011.12.8., 1. o.

¹⁵ Lásd: 1. SWD, 1. térkép, 31. o.

¹⁶ A tagállamok és harmadik országok között kötött kormányközi energiaügyi megállapodásokra vonatkozó információcsere-mechanizmus létrehozásáról szóló, 2012. október 25-i 994/2012/EU európai parlamenti és tanácsi határozat, HL L 299., 2012.10.27., 13. o. Lásd még: COM(2012) 218 final.

¹⁷ Európa nemzeti szabályozó hatóságai az Európai Energiaipari Szabályozók Tanácsán (CEER) keresztül koordinálják a nemzetközi kérdésekhez kapcsolódó feladataikat.

¹⁸ Az egyezményt 2005-ben írta alá a nyugat-balkáni országok csoportja, Ukrajna és Moldova, továbbá megfigyelő államként Norvégia, Törökország, Örményország és Grúzia.

terjesztve a nyugat-balkáni és a szomszédos országokra is. Az Energiaközösség képes tovább fejlődni és egy, az uniós dimenziót átlépő, egyre növekvő energiapiacot teremteni, ezzel a lehetőséggel pedig élnie kell. A jól működő piacokon folytatott energiakereskedelem révén hatalmas előnyre tehet szert mind az EU, mind az Energiaközösség és a szomszédos országok. E piacok értéket teremtenek az energiát importáló és az azt exportáló országok számára egyaránt, továbbá egyes régiókban lehetővé teszik a természeti erőforrások kiegészítő felhasználását. Az EU segíti és támogatja az Energiaközösség országait a belső energiapiaci szabályok alkalmazása jelentette kihívások kezelésében.

Jelentős előrelépés történt a dél-mediterrán országokkal a legjobb közös szabályozási gyakorlatok és műszaki szabványok belső energiapiaci szabályok alapján történő meghatározása terén, ami utat nyithat a megújuló villamos energia térhódításának a belső piacon és az európai szomszédságpolitika keretében megvalósuló közös infrastrukturális projekteknek.

2.2. Sokkal többet is elérhetünk

Az említett előnyök mellett több olyan terület van, ahol az eddig elvégzett munka hamarosan meghozhatja gyümölcsét.

A fogyasztók ellenőrzés alatt tarthatják energiaköltségeiket

Az energiaárak várhatóan a jövőben is emelkedni fognak, többek között a világ tüzelőanyagok iránti egyre növekvő igényének és az EU előregedő energiarendszereinek karbantartásához és korszerűsítéséhez szükséges beruházások eredményeként¹⁹. A belső energiapiac ugyanakkor biztosítani tudná a beruházások költséghatékonyabb végrehajtását, valamint azt, hogy a háztartások és az ipar adók nélkül számított költségeit a szolgáltatók közötti verseny fokozása révén továbbra is ellenőrzés alatt lehessen tartani. A becslések szerint az uniós fogyasztók jelenleg mintegy 13 milliárd EUR-t tudnának megtakarítani, ha átváltanának a rendelkezésre álló legolcsóbb villamosenergia-szolgáltatási tarifákra²⁰. E potenciál egyelőre csak kevésbé van kihasználva, hiszen sokan továbbra sincsenek tisztában a piac nyújtotta lehetőségekkel, vagy nem képesek élni azokkal²¹.

A fogyasztás jobb nyomon követhetősége intelligens technológiákon keresztül

Az új piaci szereplők és ösztönzők előtt nyitva álló új típusú energiaszolgáltatások a fogyasztás költséghatékonyabbá tételével és a villamos energia egyénileg történő, egyszerűbb előállításával hozzásegítheti a fogyasztókat, hogy jobban kézben tudják tartani számláikat.

A technikai fejlődés is ezt a tendenciát erősíti. Az intelligens fogyasztásmérő rendszerek mindamellet, hogy lehetővé teszik a mikro-energiatermelést a fogyasztók számára, segítenek csökkenteni a háztartások energiafogyasztását. Emellett az intelligens fogyasztásmérő rendszerekkel az aktuális villamosenergia-fogyasztást a piaci ár változásaihoz lehet igazítani.

¹⁹ Lásd: a 2050-ig szóló energiaügyi ütemtervről szóló bizottsági közlemény, 2., 5., 6. és 7. oldal. Az energiarendszerek szén-dioxid-mentesítése nem jelentene nagyobb költséget, mint a jelenlegi szakpolitikák fenntartása.

²⁰ A kiskereskedelmi villamosenergia-piacok működéséről szóló tanulmány.

²¹ A lakosság vonatkozó ismeretei az egész EU-ban alacsonyak: mindössze minden harmadik fogyasztó hasonlítja össze a különböző ajánlatokat (lásd: a kiskereskedelmi villamosenergia-piacokról szóló tanulmány).

Ez igazoltan 13%-kal csökkenti a háztartási villamosenergia-költségeket, de automatizált háztartási készülékek alkalmazása esetén még nagyobb lenne a megtakarítás²².

Az elosztott villamosenergia-termelésről és a keresletoldali visszajelzésekről rendelkező új energiahatékonysági irányelv²³ ebbe az irányba segíti a piacot. A közüzemek közötti együttműködés (különösen az energetika és a telekommunikáció terén) biztosíthatja a kapcsolódó beruházások költséghatékonyságát²⁴.

Élesebb verseny az átviteli hálózatokhoz való jobb hozzáférés révén

Nem elegendő működtetni az átviteli hálózatokat, ugyanennyire fontos, hogy a piac összes szereplője képes legyen használni azokat. Erre a következtetésre jutott a Bizottság 2007-ben, az energiapiacok működésére vonatkozóan készített ágazati vizsgálatában²⁵.

Az átviteli hálózatokhoz való nyílt és megkülönböztetésmentes hozzáférés hiánya meggátolja, hogy az új piaci belépők tisztességes feltételek mellett versenyezzenek. A meglévő uniós jogszabályok alapján a tagállamok kötelesek szétválasztani (elkülöníteni) a szállítói és a szolgáltatói üzletágakat²⁶. Ennek nyomán kizárólag az átvitelre irányuló, új iparág született, ahol egyre hangsúlyosabbá válik a határokon átnyúló dimenzió. Az átvitelrendszer-irányítók európai hálózatai (az ENTSO-E és az ENTSO), valamint az Energiaszabályozók Együttműködési Ügynöksége (a továbbiakban: ACER) fontos szerepet játszanak annak biztosításában, hogy a meglévő infrastruktúra használata hatékonyabb legyen, továbbá hogy az új infrastruktúrát a vállalatközpontú megközelítés helyett az európai érdekekkel összhangban tervezzék meg és fejlesszék tovább, a rendelkezésre álló legjobb technológiák felhasználásával. Az üzletágak elkülönítésére és a piaci versenyre vonatkozó szabályok érvényesítésének továbbra is szigorúnak kell lennie az átviteli infrastruktúrához való, Európa-szerte hatékony hozzáférés garantálása érdekében.

A hálózatok hatékonyabb használata és fejlesztése

Az összeurópai műszaki szabályok (kötelező erejű iránymutatások és szabályzatok) tovább növelhetik a hálózat hatékonyságát. A szolgáltatók és a felhasználók számára könnyebbé válna az infrastruktúrához való hozzáférés, valamint csökkennének a határokon átnyúló kereskedelem tranzakciós költségei is. A földgáz esetében a szűk keresztmetszetek kezelésére vonatkozó új szabályok és a csővezetékek kapacitásának átlátható elosztása révén fel lehet számolni a hálózati hozzáférés útjában álló akadályokat. A villamos energiát illetően például a határokon átnyúló kiegyenlítő piacok és a likvid, napon belüli ügyletek piacának²⁷ kérdését

²² Az „Empower Demand” (A kereslet szerepének megerősítése) című Vaasa-tanulmány, <http://www.esmig.eu/press/filestor/empower-demand-report.pdf>.

²³ COM(2011) 370.

²⁴ A DG CNECT (Tartalmak, Technológiák és Kommunikációs Hálózatok Főigazgatósága) nyilvános konzultációja: http://ec.europa.eu/information_society/policy/doc/library/public_consult/cost_reduction_hsi?cost_reduction.pdf.

²⁵ COM(2006) 851 végleges.

²⁶ Az összesen 99 tanúsításra váró átvitelrendszer-üzemeltető közül eddig tizenhárom tagállam több mint negyven üzemeltetője vonatkozásában érkezett tanúsítási határozattervezet a Bizottsághoz. Közülük tizennyolcat a tulajdonjogi szétválasztás után kell tanúsítani.

²⁷ A napon belüli ügyletek piaci és a kiegyenlítő piacok segítségével az egyes szereplők (beleértve a fogyasztókat is) termelésüket és fogyasztásukat a változó körülményekhez, legfőképpen az árak alakulásához tudják igazítani. A likvid, napon belüli ügyletek piacára a kínálati és a keresleti ütemezések óránkénti rendszerességgel történő kiigazítása érdekében van szükség, ami Európa-szerte még nem elterjedt gyakorlat. A határokon átnyúló kiegyenlítő piacoknak köszönhetően el lehet majd

rendező új műszaki szabályok hivatottak – az intelligens hálózatokkal közösen – elősegíteni a rendszer rugalmasságának növelését, a megújuló energiaforrásokból származó villamos energia nagyarányú piaci integrációját, valamint a termelést kiegészítendő, a keresletoldali szabályozás forrásainak szolgáltatásba való beépítését. Ennek köszönhetően lehetővé válik a megújuló forrásokból energiát termelők számára, hogy egy valódi versenypiac teljes jogú résztvevői legyenek, és fokozatosan felvállaljanak a hagyományos energiatermelőkhöz hasonló feladatokat, például az energiaellátás kiegyensúlyozását.

3. HOGYAN LEHET A LEGJOBBAT KIHOZNI A BELSŐ ENERGIAPIACBÓL?

Bár a jól működő belső energiapiac jelentette előnyök lassan láthatóvá válnak, továbbra is van néhány olyan kihívás, amelyeket sürgősen kezelni kell a belső energiapiac 2014-re történő megvalósítása érdekében. Megfelelő fellépés hiányában a fenntartható, innovatív, alacsony szén-dioxid-kibocsátású és energiahatékony rendszerek felé 2020-ig és azt követően történő átmenet kerül veszélybe, az alapvetően fontos beruházások kivitelezése esetleg nem a legalacsonyabb költségek mellett történik vagy teljes egészében elmarad.

3.1. A végrehajtás jelentette kihívás

3.1.1. A harmadik energiacsomag végrehajtása

A belső energiapiac felépítése egyértelmű, az a harmadik energiacsomagban²⁸ és az azt kiegészítő jogszabályokban²⁹ már meghatározásra került. Az egyes építőelemek már rendelkezésre állnak, de a belső energiapiac működőképessé tételéhez ezeket hatékonyan végre is kell hajtani³⁰. A végrehajtás során mutatkozó késedelmek kedvezőtlen hatást gyakorolnak minden piaci szereplőre, ezért előfordulásuk nem elfogadható, sem ami a piac megnyitására vonatkozó előírásokat, sem ami a fogyasztók pozíciójának hatékony erősítését és védelmét szolgáló rendelkezéseket illeti.

A Bizottság kiemelten kezeli ezt a kérdést és kötelezettségszegési eljárást folytat azon tagállamok ellen, melyek nem teljes mértékben vagy nem megfelelő módon ültették át a

---

kerülni a kiegyenlítő szolgáltatások kizárólag nemzeti közbeszerzéséhez kapcsolódó felesleges költségeit. E rendelkezések nyomán – határokon átnyúló viszonylatban – a kereslet és a kínálat mindenkor egyensúlyban lehet.

²⁸ A 2009/72/EK és a 2009/73/EK irányelv, valamint a 713/2009/EK, a 714/2009/EK és a 715/2009/EK rendelet.

²⁹ Elsősorban a földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről és a 2004/67/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 994/2010/EU rendelet, az energiapiacok integritásáról és átláthatóságáról szóló rendelet és a transzeurópai energiainfrastruktúrára vonatkozó iránymutatásokról szóló rendeletjavaslat.

³⁰ A Bizottság harmadik energiügyi csomag végrehajtására vonatkozó politikájának részleteit az egységes piac jobb irányításáról szóló bizottsági közlemény ismerteti, COM(2012) 259 final. E közleményre hivatkozva az Európai Tanács 2012 októberében felkérte a tagállamokat, hogy hozzanak mielőbb intézkedéseket ez ügyben. A végrehajtási politika nyomán követésére többek között az európai szemeszter keretében kerül majd sor.

³¹ Lásd: 1. SWD, 4. o. 2011 szeptembere óta a Bizottság 19 kötelezettségszegési eljárást indított a 2009/72/EK irányelv és ugyancsak 19 eljárást a 2009/73/EK irányelv átültetésének elmulasztása miatt. 2012. október 24-ig tizenkét ügy került lezárásra, a többi eljárás továbbra is folyamatban van. Ez nem érinti a Bizottság azon jogát, hogy hiányosságok feltárása esetén – például a meg nem felelés ellenőrzése keretében (valamennyi bejelentett, az átültetést szolgáló nemzeti intézkedést megvizsgálunk

harmadik energiaügyi csomagot³¹. A Bizottság rendszeres tájékoztatást kíván adni a belső energiapiacra vonatkozó jogszabályok tagállami végrehajtásának helyzetéről és a kötelezettségszegési eljárásokról.

A Bizottság a CEER támogatásával elő fogja segíteni a fogyasztókkal kapcsolatos kulcsfontosságú kérdések, többek között az árösszehasonlító alkalmazások, az átlátható árképzés és számlázás legjobb gyakorlatainak tagállamok közötti cseréjét, valamint a kiszolgáltatók fogyasztók koncepciójának kidolgozását.

A nemzeti szabályozó hatóságok feladata lesz a fogyasztói információk terjesztése. 2012 vége előtt a Bizottság az energiaszolgáltatók jogaival, a fogyasztói információk forrásokkal és az egyes tagállami energiapiacok védelmével foglalkozó internetes útmutatót indít útjára.

3.1.2. Egyenlő versenyfeltételek teremtése

Az uniós és nemzeti szintű energiaszabályozóknak és versenyhatóságoknak határozottan fel kell lépniük annak érdekében, hogy a piacon jelen lévő összes vállalkozás egységes bánásmódban részesüljön, valamint hogy biztosított legyen az egyenlő versenyfeltételek megteremtése, illetve fenntartása³². A Bizottság aktívan fog törekedni a piaci versenyre vonatkozó szabályok betartatására.

E kérdés különösen ott kap nagy jelentőséget, ahol a régi piaci szereplőknek hagyományosan biztosított előnyök hátráltatják az új szereplők piacra lépését. A Bizottság folytatni fogja a versenykorlátozó megállapodásokra és az állami támogatásokra vonatkozó szabályok energiaszektorban történő végrehajtását annak biztosítására, hogy a piaci verseny útjában álló, rendelettel megszüntetett akadályokat ne lehessen vállalati szintű vagy hatósági intézkedésekkel visszaállítani, hiszen ezek piactorzulásokhoz vezethetnek.

A Bizottság sürgetni fogja a hatóságokat annak biztosítására, hogy a például a vízenergia-termelésre és az energiatárolásra szolgáló létesítmények vagy az elosztóhálózatok üzemeltetése tekintetében nyújtott koncessziók megítélése a Szerződésben foglalt alapelvekkel és az Unió másodlagos jogszabályaival teljes összhangban történjen. Ennek legmegfelelőbb módja a koncessziók megkülönböztetésmentes alapon történő pályáztatása lenne, nyílt eszközök, például árverések segítségével. A Bizottság értékelni kívánja az ezt célzó, már meglévő szabályozási intézkedések helytállóságát.

Fontos az uniós és azon kívüli vállalkozások közötti egyenlő versenyfeltételek kérdése is. A belső piaci szabályok és a likvid villamosenergia-tőzsdék megnyitják az uniós energiapiacot a harmadik országbeli üzemeltetők előtt. Az EU területén letelepedett harmadik országbeli üzemeltetők az európai üzemeltetőkkel megegyező jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek majd. A földgáz- és villamosenergia-behozatalra vonatkozó korlátozások és vámok felszámolásával az európai piac a legnyitottabb energiapiacok egyikévé válik, és

---

az uniós jognak való megfelelés szempontjából) – a későbbiekben is nyomon kövesse az egyes rendelkezések átültetését.

³² A versenyjog érvényesítése hatékony eszköznek bizonyult mind a villamosenergia-termelési ágazat, lásd: az E.On ellen indított trösztellenes eljárás (2008), a GDF Suez/International Power összefonódási ügy (2011), mind a földgázellátási ágazat (lásd pl.: az RWE- (2009) és ENI- (2010) ügyek) egyenlő versenyfeltételeinek megteremtésében.

tökéletes példája annak, hogy milyen módon lehet elősegíteni egy globális szintű energiakereskedelem kialakítását. Az EU kereskedelmi politikájának célja, hogy az uniós vállalkozások az Unió határain kívül, versenytársaik piacain is azonos feltételek mellett szállhassanak versenybe. Az 500 millió fogyasztót ellátó belső energiapiac megerősíti az EU és vállalatainak pozícióját a nemzetközi kereskedelemben.

3.1.3. A tagállamok közötti szakadék áthidalása

Az EU egységes villamosenergia- és földgázpiacának megteremtése gondoskodik róla, hogy egy régió vagy tagállam se maradjon el a többiek mögött. Az energiapiac fejlődése azonban gazdasági értelemben véve igen eltérő képet mutat az egyes országokban³³; a földgáz piaca tekintetében például jelentős különbség tapasztalható az Európai Unió északnyugati és keleti területei között.

A Bizottság és az ACER ösztönözni fogja az e szakadék áthidalásában különösen fontos szerepet játszó regionális kezdeményezéseket. E kezdeményezések feladata egyrészt létrehozni a kiegészítő, regionális földgázelosztó központokat és a villamosenergia-tőzsdéket, másrészt elősegíteni, hogy a villamos energia tekintetében a teljes piac-összekapcsolás minél hamarabb és az EU minden területére kiterjedően megvalósuljon³⁴.

Azokban a tagállamokban azonban, ahol egyetlen szolgáltató van jelen és nincsenek meg a más szolgáltatókkal való kapcsolatot biztosító hálózatok, a regionális piaci intézkedések végrehajtása csak kevés eredményre vezethet. A Bizottság elkötelezett amellett, hogy segítséget nyújtson e tagállamoknak a felzárkózáshoz, ehhez azonban alapvető reformokra van szükség az érintett országokban.

A tagállamoknak főleg a határokon átnyúló szolgáltatásokat támogató infrastrukturális fejlesztésekkel és a piacra lépést hátráltató akadályok felszámolásával kell fokozniuk a versenyt.

3.2. A fogyasztók jelentette kihívás: hogyan lehet hozzásegíteni őket a lehetőségek kihasználásához?

A fogyasztóvédelmi szabályok szigorú érvényesítése kétségkívül fontos, de nem elegendő. A belső piacon rejlő előnyök teljes körű kiaknázása érdekében lehetővé kell tenni a fogyasztók – többek között a polgárok és a kis vállalkozások – számára, hogy aktív szerepet vállaljanak a piacon, és erre ösztönözni is kell őket.

Jelenleg a kis- és középvállalkozások, valamint a háztartások a hatalmas ipari fogyasztókkal összehasonlítva sokkal passzívabbak, ennek megfelelően kedvezőtlenebb helyzetben vannak, és nem tudnak élni a meglévő árkülönbségek jelentette lehetőségekkel. Ezt részben a nem kellően hatékony fogyasztóvédelemmel vagy az átláthatóság, illetve a fogyasztóbarát információk hiányával lehet magyarázni, ami az alacsony fogyasztói elégedettség és a bizalomvesztés irányába hat³⁵. Ugyanakkor a fogyasztók aktív szerepvállalás iránti

³³ Lásd: 1. SWD, II. és III. rész.

³⁴ A regionális kezdeményezések jövőbeni szerepéről szóló bizottsági közlemény, COM(2010) 721 végleges.

³⁵ A fogyasztók megítélése a villamosenergia- és földgázpiacokat illetően nem túl kedvező. 2012-ben az összesen 30 szolgáltatási piac listáján a villamosenergia-piac mindössze a 26. helyen végzett, és főleg a

hajlandósága nélkül nem lehet előrelépni sem a szolgáltatás sokoldalúbbá tétele, sem a hozzáadott értéket képviselő szolgáltatások megjelenése terén³⁶.

3.2.1. A fogyasztóknak nyújtott sokrétű és innovatív szolgáltatások biztosításának módja

A legjobb alku kötése jelenthet szolgáltatóváltást a számlák csökkentése vagy a szolgáltatás minőségének javítása érdekében, olyan díjszabási formulákat, melyek az energia hatékonyabb felhasználására ösztönöznek vagy elősegítik a mikrotermelést. A versenyképes piacok széles választási lehetőséget nyújtanak a fogyasztóknak, hiszen a szolgáltatók arra törekednek, hogy kielégítsék a fogyasztók legkülönbözőbb igényeit és preferenciáit. A szolgáltatók némelyike az ártudatos fogyasztókat célozza meg úgy, hogy versenyképes árakat állapít meg, míg mások a szolgáltatás minőségére helyezik a hangsúlyt vagy hozzáadott értéket képviselő és kiegészítő szolgáltatásokat nyújtanak, illetve az energiaellátást más jellegű szolgáltatással ötvözik (például a távközlési vállalatok).

Az intelligens fogyasztásmérők közösségi vívmányok szerinti, kellő időben történő kiépítése a keresletoldali visszajelzések és más innovatív, intelligens szolgáltatások megjelenését segítheti elő. A fogyasztóknak ezzel meg lenne a lehetősége arra, hogy kihasználják az alacsony kereslettel jellemezhető időszakok alacsony árait és elkerüljék a csúcsidőszakban történő fogyasztást. Mindez növeli a fogyasztói hasznot és a választási lehetőségek számát is. Az ilyen szolgáltatások sikere nem kizárólag attól függ, hogy a vállalatok mennyire tudják követni a fogyasztók különböző elvárásait és az energiafogyasztáshoz igazodó kapacitást, hanem a sokrétű, rugalmas és/vagy dinamikus árképzési rendszerek rendelkezésre állásától is³⁷.

Jelenleg azonban az árszabályozás sok tagállamban megakadályozza a szolgáltatókat abban, hogy vonzó ajánlatokat és igény szerinti, dinamikus díjszabást biztosíthassanak³⁸. Ez visszariasztja az új belépőket, akik kihívást jelenthetnének a hagyományos piaci szereplők számára. Néhány országban az állam az árakat bizonyos fogyasztói csoportok vagy valamennyi csoport számára a piaci költségek alatt állapítja meg. Ez az energiaipari vállalatok vagy az államháztartás hiányához vezethet, amely további, komoly összegű terhet róhat a fogyasztókra és az adófizetőkre, emellett nem biztosít megfelelő ösztönzést az energiahatékony felhasználás irányába. Egyértelmű tehát, hogy az ilyen intézkedések a versenyképes piac fejlődése ellen hatnak és gazdaságilag nem fenntarthatók.

---

dél-európai országokban szerzett igen alacsony helyezést (amely egyébként Luxemburgban a legmagasabb, és Bulgáriában a legalacsonyabb). A földgázpiac helyzete valamivel jobb, a 30-as lista 21. helyét szerezte meg (Szlovéniában végzett a legmagasabb és Belgiumban a legalacsonyabb helyen). Mindkét piac esetében elmondható, hogy alacsony pontszámot kaptak a választási lehetőségek, az összehasonlíthatóság, valamint a szolgáltatók és a díjrendszerek közötti átjárhatóság tekintetében, ami arra enged következtetni, hogy a fogyasztók egyelőre nem tudják teljes mértékben kihasználni a piac liberalizációja biztosította megtakarítási lehetőségeket. Az egyes országokra vonatkozó részletes információk az 1. SWD III. részében található. Lásd: http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/cms_en.htm.

³⁶ Erre a megállapításra jutott az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB). A civil társadalmi szervezetekkel együtt folytatott munkájára alapozva az EGSZB tényekre támaszkodó és strukturált vitát szorgalmaz az energiával kapcsolatos kérdéseket illetően egyrészt a civil társadalom szereplői, másrészt a szervezett civil társadalom és a döntéshozók között.

³⁷ Európai Fogyasztók Szervezete, *Empowering Consumers through Smart Meters* (A fogyasztók pozíciójának erősítése intelligens fogyasztásmérők segítségével), 23–26. o., <http://bit.ly/JKn9R7>.

³⁸ Ez részben magyarázatot adhat arra, hogy miért olyan alacsony néhány tagállamban aránya. A szolgáltatóváltásról további részleteket az 1. SWD III. része tartalmaz.

Még ha a szabályozott árakkal fedezni is lehet az üzemeltetési költségeket, nem nyújtanak a hatékony beruházás biztosításához nélkülözhetetlen, valós árjelzést. A befektetők szemében ez politikai befolyásra utal, ami visszaveti a beruházásokat. Bár néhány tagállam³⁹ már engedélyezte, hogy a villamos energia és földgáz árai állami beavatkozástól mentesek legyenek, különösen a kiskereskedelmi fogyasztók számára, és a Bizottság több más tagállammal⁴⁰ megállapodott a szabályozott árak időben történő, fokozatos kivonásáról, a tagállamok döntő hányada továbbra is valamilyen módon befolyásolja a kiskereskedelmi árak alakulását.

A Bizottság korábban nem egy alkalommal indított kötelezettségszegési eljárást valamely tagállammal szemben az ipari fogyasztók számára megállapított árak szabályozása miatt. Az Európai Bíróság által a közelmúltban hozott ítélet szerint az árszabályozás csak szigorúan meghatározott körülmények esetén lehet összeegyeztethető az uniós joggal⁴¹.

A tagállamoknak a villamosenergia- és földgázárak szabályozásának megszüntetésére kell törekedniük valamennyi fogyasztó, többek között a háztartások, valamint a kis- és középvállalkozások tekintetében, figyelembe véve az egyetemes szolgáltatási kötelezettséget és a kiszolgáltatók hatékony védelmét. A tájékozott döntéshozatal elősegítése érdekében a szolgáltatóknak egyértelműen fel kell tüntetniük a különböző költségelemeket a fogyasztónak kiküldött számlában.

A Bizottság továbbra is ragaszkodni fog a szabályozott árak fokozatos megszüntetésének menetrendjéhez, mely a tagállamok strukturális reformjainak részét képezi. Ösztönözni fogja a piaci alapú árképzést a kiskereskedelmi piacokon, például kötelezettségszegési eljárások indítása révén azon tagállamokkal szemben, amelyek fenntartják az uniós jogban rögzített feltételeket nem teljesítő árszabályozást.

3.2.2. *Célzott segítségnyújtás a kiszolgáltatók jobb védelme érdekében*

A végső fogyasztói energiaárak tovább emelkedhetnek az elkövetkezendő években is, ami különösen a nehéz anyagi körülmények között élő fogyasztókat fogja érzékenyen érinteni. Ezért megfelelő védelmet kell biztosítani számukra. Az energiaárak csökkentését célzó támogatások vagy szabályozások azonban sokszor az energiahatékony magatartás ösztönzése ellen hatnak, nem a leginkább rászorulókat célozzák meg és piaci torzulásokhoz vezethetnek. Míg a kiszolgáltatók segítőkészségét támogató pénzügyi intézkedések a szociálpolitika részét képezhetik, az energiahatékony javításának támogatása a segítségnyújtás költségvetésének formája⁴².

Az energiaszektor folyamatos átalakulása is kihívást jelenthet bizonyos fogyasztók számára, akik nem mindig rendelkeznek a fejlődő piacon történő aktív szerepvállaláshoz és a piac adta előnyök kihasználásához szükséges eszközökkel vagy kompetenciákkal (írás-olvasás, online vagy nem internetalapú információkhoz való hozzáférés, stb.). Ezeknek a fogyasztóknak

³⁹ Közéjük tartozik Ausztria, a Cseh Köztársaság, Németország, Finnország, Luxemburg, Hollandia, Svédország, Szlovénia és az Egyesült Királyság.

⁴⁰ Románia, Görögország és Portugália.

⁴¹ A C-265/08. sz. Federutility és társai kontra Autorità per l'energia elettrica e il gas ügy.

⁴² 2011. június 22-én a Bizottság előterjesztett egy új irányelvre vonatkozó javaslatot, amelynek célja, hogy a tagállamok az energiaátalakítástól és -elosztástól kezdve a végső felhasználásig az energialánc minden szakaszában fokozzák az energia hatékonyabb felhasználását célzó erőfeszítéseiket. A Tanács 2012. október 4-én hagyta jóvá az energiahatékony irányelvről szóló politikai megállapodást, az Európai Parlament pedig 2012. szeptember 11-én szavazta meg egy ilyen jellegű megállapodás megkötését.

további, nem pénzügyi természetű segítségre lehet szüksége, például jogaik és felelősségeik megértéséhez.

A kiszolgáltatottság megléte nem a liberalizáció folytatása ellen szóló érv, hanem rávilágít arra, hogy a fogyasztók – különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévők – megfelelő védelmének biztosítása az uniós belső energiapiac sikeres megvalósításának egyik kulcsa.

A tagállamoknak célzott segítségnyújtás biztosításával kell a kiszolgáltatott fogyasztók gazdasági sebezhetőségét csökkenteni és lehetővé tenni számukra a tájékozott döntéshozatalt az egyre összetettebbé váló kiskereskedelmi piacokon. A Bizottság útmutató rendelkezésre bocsátásával és a legjobb gyakorlatok cseréjének megkönnyítésével támogatja a tagállamokat az energiafogyasztói kiszolgáltatottság megértésében és az ehhez vezető okok meghatározásában.

A tagállamok feladata hangsúlyozni az energiahatékonyság javításának fontosságát a fogyasztói kiszolgáltatottság és az energiaszegénység kezelésében.

3.3. Az átmenet jelentette kihívás: hogyan lehet Európa energiarendszereit a jövő igényeihez igazítani?

Energiarendszereink egy komoly átalakulás kezdeti szakaszában járnak. Jelentős beruházásokra van szükség az EU öregedő rendszereinek cseréjéhez, azok szén-dioxid-mentesítéséhez és energiahatékonnyá tételéhez, valamint az ellátásbiztonság növeléséhez. Az Unió különböző eszközökkel támogatja e beruházásokat, mint amilyen az európai energiaügyi gazdaságélénkítő program, a kialakítandó Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz, az EU kohéziós politikája⁴³ és a Horizont 2020 program⁴⁴. Folyamatosan zajlanak a beruházások⁴⁵, de a célkitűzések teljesítéséhez fel kell gyorsítani őket.

A belső energiapiac segítő kezet nyújthat az EU-nak az átmenet megvalósításában: a jól működő piacok sokkal hatékonyabban és olcsóbban ösztönzik és támogatják a rendszer átalakítását, mint a központi tervezés vagy bármely felújítási támogatás. Az átmenetnek azonban előfeltétele a megfelelően integrált, modern infrastruktúra.

3.3.1. Bízunk a piacra a szükséges beruházások előmozdítását

A liberalizálást megelőzően a vertikálisan integrált nemzeti energiátársaságok a termeléstől a fogyasztásig ellenőrzésük alatt tartották a teljes energiarendszert. A versenyképes piac – ahol egyszerre van jelen több termelő, és a hálózatok üzemeltetése a termeléstől elkülönítve történik – fejlődésével azonban egyetlen szervezet sem tudja egymaga garantálni a villamosenergia-rendszer megbízhatóságát. A piaci szereplők kölcsönösen függenek egymástól. A szél- és napenergia nagyobb arányú bevonása⁴⁶ egyrészt hozzájárul a kereslet és

⁴³ A 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó tervezett előirányzat legalább 11 milliárd EUR. A 2014–2020-as időszakra vonatkozóan a Bizottság arra tett javaslatot, hogy az EU a kohéziós alap forrásait koncentrálja elsősorban a megújuló energiaforrásokra és az energiahatékonyságra, beleértve az intelligens hálózatokat, és helyezze középpontba a kutatás-fejlesztést és az innovációt. A tagállamoknak és az egyes régióknak biztosítaniuk kell, hogy ez a finanszírozás kiegészíti a magánberuházást, miközben elősegíti, nem pedig kiszorítja őket.

⁴⁴ Ennek célja a K+F célirányos támogatása.

⁴⁵ Lásd: a 2. SWD hivatkozással jelzett, „Investment projects in Energy Infrastructure” (Az energiaipari infrastruktúrát érintő beruházási projektek) című bizottsági szolgálati munkadokumentum.

⁴⁶ Az energiaügyi ütemterv szerint 2050-ig előrevetítve az EU energiarendszere egyre inkább a megújuló energiára fog támaszkodni, és már 2030-ra igen magas lesz a megújuló energiák részesedése az energiatermelésből.

a kínálat sokszínűségéhez, másrészt segít megőrizni a kereslet és kínálat közötti mindenkori egyensúlyt, legalábbis addig, amíg a keresletoldali visszajelzési és tárolási lehetőségek terén nem javul a helyzet.

A villamosenergia-rendszer e kihívásai legyőzhetőek, feltéve, hogy a szabályozási keret egyértelműen meghatározza a végső fogyasztók energiaellátásában érintett különböző szereplők, így a termelők, a hálózatüzemeltetők, a keresletoldali reagálást lehetővé tevő szolgáltatók, a villamosenergia-szolgáltatók és a fogyasztók feladatait. A kínálati és a keresleti oldal rugalmasságát (rövid, közép- és hosszú távú) piaci árjelzésekkel lehetne és kellene ösztönözni, előmozdítva az energiahatékony termelést és villamosenergia-felhasználást. A trösztellenes szabályok végrehajtása teszi majd e tekintetben teljessé a szabályozást. El kell kerülni a magánberuházások és a belső piac ellen ható állami beavatkozásokat.

Rugalmasság

A szabadon működő piac mindig jelzi a villamos energia adott pillanatban érvényes gazdasági értékét. Az árak ennek megfelelően alacsonyak, ha ugrásszerűen megnövekedik a kínálat (például, ha nagy mennyiségben áll rendelkezésre szél- vagy napenergia), míg a szűkös időszakokban magasabbak lesznek.

E dinamikus árjelzések a csúcsidezőszakokban történő fogyasztás csökkentésére bátorítják a fogyasztókat és a keresletoldali reagálást lehetővé tevő szolgáltatókat. A villamosenergia-ágazatban az árváltozások hagyományosan nem befolyásolták jelentősen a kereslet nagyságát. Az intelligens hálózatok és fogyasztásmérők bevezetésével azonban megvan a rugalmas kereslet lehetősége az egyéni fogyasztók és a közösségi energiabeszerezési tanácsadók részéről.

Az árjelzések a kínálati oldal rugalmasságát szintén serkentik, hiszen a tárolási vagy termelési kapacitást gyorsan hozzájuk lehet igazítani. Szigorúbb uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer⁴⁷ mellett a piac a jövőben biztosítani tudja az optimális beruházást és energiarendszereink minőségét.

Aggodalommal töltheti el politikai döntéshozókat és a fogyasztókat az árak változékonysága. A tagállamok közötti piactársítás révén csökkennek a kockázatok, mivel a kereslet hirtelen növekedése illetve csökkenése minden bizonnyal nem egyszerre jelentkezik minden országban. A növekvő mértékű keresletoldali reagálás, valamint a rugalmas termelés és tárolás segítenek kielégíteni a csúcsidezőszak alatti igényeket. Nem bizonyított, hogy a magas volatilitású, rövid távú piacok magasabb átlagárakhoz vezetnének, főleg akkor nem, ha a kiegészítő energiatermelés folyamatos.

A szolgáltatók a hosszú távú, határidős piacokon fedezni tudják a rövid távú árváltozékonyság jelentette kockázatokat. A kiskereskedők képesek lesznek innovatív díjszabást biztosítani azon fogyasztók számára, akik nyitottak a rugalmas szerződésben rejlő előnyök iránt, ők az intelligens fogyasztásmérő rendszerek és készülékek használatával lehetőségük lesz fogyasztásukat az olcsóbb időszakra összpontosítani.

Tömören: a megfelelően működő hosszú és rövid távú nagykereskedelmi piacok (különösen a másnapi piacok, a napon belüli ügyletek piaci, a kiegészítő piacok, valamint a kiegészítő szolgáltatások piaci), melyek mindenkor és minden régióra vonatkozóan jelzik a villamos

⁴⁷ A 2008/101/EK és a 2009/29/EK irányelvvel módosított 2003/87/EK irányelv.

energia aktuális gazdasági értékét, oda tudják irányítani a beruházásokat, ahol azok a leghatékonyabb segítséget jelentik.

A Bizottság elsődleges fontosságú feladatának tartja:

- **hálózati szabályzatok kidolgozásával biztosítani a bármely időkeretben jól működő, határokon átnyúló nagykereskedelmi piacok fejlődését⁴⁸. A Bizottság számít az ACER, az ENTSO-k, az Európai Parlament és a tagállamok támogatására e szabályzatok tervek szerint⁴⁹ történő végrehajtásának biztosításában. E szabályzatok egységes szabályok lefektetésével javítanak a hálózatüzemeltetők, a termelők, a szolgáltatók és a fogyasztók piaci tevékenységeinek hatékonyságán.**
- **felgyorsítani a tárolás és a rugalmas termelés integrációját, többek között a tisztázatlan szabályozási kérdéseknek az európai kiegyenlítő piacok hálózati szabályzata keretében történő rendezésével. A Bizottság fontolóra fogja venni egy, az együttműködésre vonatkozó kezdeményezés életre hívását a felmerülő szabályozási és műszaki problémák megoldására. Az energetikai technológiákról és innovációkról szóló, hamarosan megjelenő közleményében megvizsgálja, miként lehet európai szinten összekapcsolni a technológia, beleértve a tárolási megoldások és a mikrotermelés fejlődését a piaci fejleményekkel az éghajlatváltozással kapcsolatos és az energetikai célkitűzések teljesítése érdekében.**

Az állami beavatkozások optimalizálása: alacsony szén-dioxid-kibocsátású energiaszerkezet ösztönzése

Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésére vonatkozó célkitűzések legalacsonyabb költségek mellett történő teljesítése érdekében bevezetésre került az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer, amely a szén-dioxid egységes európai árát megteremtő, piacialapú eszköz. 2013-at követően a szén-dioxid-piac tervezése is teljes egészében európai szintűvé válik, és a belső energiapiac képes lesz elmozdulni a fenntartható, alacsony szén-dioxid-kibocsátású és energiahatékony rendszerek felé, egyrészt az alacsony szén-dioxid-kibocsátást célzó beruházások⁵⁰, másrészt a magas széntartalmú tüzelőanyagok alacsony széntartalmúakkal való helyettesítésének ösztönzésén keresztül.

Az említett átmenet jelentette kihívás megköveteli az állami támogatások optimalizálását is annak biztosítására, hogy továbbra is valóban megfelelő beruházások történjenek.

A tagállamok jelenleg különböző közvetlen vagy közvetett állami támogatásokat és/vagy a fogyasztók számláiban megjelenő díjakat alkalmaznak az energiaforrások széles körére. Feltételezve, hogy a belső energiapiac megvalósítása a leírtak szerint halad, csökkennek a termelési költségek és tovább fejlődik a szén-dioxid-piac, a támogatási mechanizmusok valamennyi formáját rendszeresen felül kell vizsgálni.

A megújuló energiát előmozdító támogatási rendszerek – és az elsőbbségi hozzáférésre vonatkozó kötelező szabályok⁵¹ némelyikének – bevezetésére például a csak részleges piacnyitás, a hagyományos energiatermeléshez kapcsolódó külső költségek hiányos

⁴⁸ Lásd: a 2.2. fejezet hálózatok hatékonyabb használatával és fejlesztésével foglalkozó része.

⁴⁹ Az üzemi és kereskedelmi szabályzatok és az iránymutatások kidolgozásához szükséges éves prioritási listák 2013-ra történő létrehozásáról szóló, 2012. július 19-i 2012/413/EU bizottsági határozat.

⁵⁰ Többek között a szén-dioxid-leválasztás és -tárolás.

⁵¹ A 2009/28/EK irányelv.

internalizálása és a többnyire a fejlődés korai szakaszában járó, megújuló energiát hasznosító technológiák miatt került sor. Azonban mind a piacok, mind a technológiák jelentős változásokon mentek keresztül azóta.

A Bizottság iránymutatást fog kiadni⁵² a megújuló energia támogatási rendszereinek legjobb gyakorlataira és tapasztalataira, valamint a támogatási rendszerek reformjára vonatkozóan.

Ennek célja a nemzeti megközelítések nagyobb fokú összhangja a költséghatékonyság és a rendszeres degresszivitás elvének védelme mellett, továbbá a belső piac felaprózódásának elkerülése. A megújuló energia a támogatási rendszerek hatékonyságával arányosan válik olcsóbbá, és minél nagyobb a rendszerek közötti koherencia, annál kevésbé állnak az uniós belső és külső határok a megújuló energia integrációjának útjában.

A Bizottság jelenleg egyrészt a környezetvédelem állami támogatásáról szóló iránymutatás felülvizsgálatán dolgozik azért, hogy az tükrözze a technológia területén bekövetkezett változásokat, másrészt áttekinti az energiaszektorra érintő uniós szakpolitikai célkitűzéseket is, miközben nagy hangsúlyt fektet a belső piac versenytorzulásainak minimalizálására.

A felülvizsgálat kitüntetett célja azt biztosítani, hogy az állami támogatások ellenőrzése lehetővé teszi a támogatások odaítélését, feltéve, hogy azok jól megtervezett, célzott és a legkevésbé torzító támogatások, továbbá hogy nem áll rendelkezésre más, hatékonyabb megoldás (szabályozási, piactalapú eszközök). A Bizottság elsősorban a költséghatékony alternatívákat támogatja, és ösztöni a határokon átnyúló integrációt.

A Bizottság szándékában áll aktív szerepet vállalni a G20-célkitűzés megvalósításában, amely valamennyi, a környezetre nézve káros támogatások – többek között a fosszilis tüzelőanyagok még meglévő közvetlen vagy közvetett támogatásainak – felszámolását kívánja elérni⁵³.

Az állami beavatkozások optimalizálása: ellátásbiztonság a villamosenergia-szolgáltatás terén

Néhány tagállam már bevezette vagy bevezetni tervezi a termelési kapacitás piaci rendelkezésre állására elkülönített támogatásokat, mivel attól tartanak, hogy a csak a megtermelt energiára összpontosító piacok nem ösztönzik kellőképpen a termelésre irányuló beruházásokat, ez pedig előfeltétele a hosszú távon garantálható ellátásbiztonságnak. E kapacitás-szabályozási mechanizmusok olyan hosszú távú eszközök, melyek bevételi forrást jelentenek a (kiválasztott) termelők számára, és az elérhető kapacitás megfizetésére kötelezik a fogyasztókat⁵⁴.

⁵² COM(2012) 271 final.

⁵³ Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve (COM(2011) 571 végleges) a mérőföldkövek egyikeként tekint a környezetre káros támogatások 2020-ig történő fokozatos megszüntetésére. A 2011. és 2012. évi éves növekedési jelentések (COM(2011) 11 végleges, COM(2011) 815 végleges) szintén a környezetre nézve káros támogatások felszámolását szorgalmazzák. A fosszilis tüzelőanyagok támogatásának reformjára vonatkozó, globális szintű kötelezettségvállalások is elfogadásra kerültek, például a G20-csoport keretében és a Rio+20 konferencián.

⁵⁴ Néhány tagállamban a tervezett állami beavatkozás az állammal vagy az általa kinevezett szervezettel kötött, hosszú távú ellátásbiztonsági szerződések formáját ölti. A kapacitás-szabályozási

A Bizottság megítélése szerint azonban a nem jól megtervezett és/vagy túl korán vagy megfelelő uniós szintű koordináció nélkül bevezetett kapacitás-szabályozási mechanizmusok ellenkező hatást válthatnak ki. Amennyiben a kapacitás-szabályozási mechanizmusok nem kezelik hatékonyan a kereslet csökkenését, fennáll a veszélye, hogy az energiahatékonyságot célzó vagy a keresletoldali reagálást lehetővé tevő megoldások helyett a termelésen alapuló megoldásokat szilárdítják meg. Ha nem tesznek különbséget az alapterhelés és a csúcsterhelés között, nem lesznek képesek eléggé rugalmas termelési kapacitást teremteni. A kapacitás-szabályozási mechanizmusok Európa-szerte torzíthatják az árjelzéseket, és az is elképzelhető, hogy termelési forrásként a változatosabb, megújuló energiaforrásokkal szemben a fosszilis tüzelőanyagokat részesítik előnyben (a villamosenergia-rendszerek egyensúlyban tartásához szükséges szintek felett), ezzel hátráltatva esetleg a szén-dioxid-mentesítésre és az erőforráshatékonyságra vonatkozó uniós célkitűzések teljesítését.

A jól működő energiapiacra a termelési beruházások ösztönzése és villamosenergia-ellátás biztonsága függ a szén-dioxid-piac fejlődésétől is. A Bizottság olyan strukturális intézkedésekre terjeszt elő különböző megoldásokat, amelyekkel fel lehet számolni a gazdasági válságra visszavezethetően jelenleg fennálló kibocsátásiegység-többletet⁵⁵. Ezzel növelni lehetne a befektetői biztonságot és egyre kevésbé lenne szükség nemzeti intézkedésekre.

A rosszul megtervezett kapacitás-szabályozási mechanizmusok nem garantálják a megfelelő termelést és az ellátásbiztonságot, emellett ráadásul hamis beruházási jelzéseket küldhetnek. Ezért ezek a beavatkozások komoly hatással lehetnek a határokon átnyúló kereskedelemre és versenyre nézve is, mivel elzárhatják az egyes nemzeti piacokat az EU más részein történő termeléstől, illetve torzíthatják a termelés belső piacon elfoglalt helyét. A országhatárokat átívelő termelés és rugalmasság előnyeitől megfosztva a tagállamokat, a nemzeti szinten kialakított kapacitás-szabályozási mechanizmusok növelik azok költségeit.

A Bizottság megítélése szerint a kapacitás-szabályozási mechanizmusokat az uniós belső piaci szabályok, többek között az állami támogatások ellenőrzése és a 2009/72/EK irányelv hatálya alá kellene vonni.

A tagállamoknak igazolniuk kell, hogy e mechanizmusokra olyan alternatív megoldások mellett is szükségük van, mint például a fogyasztás kiegyenlítésére (peak-shaving) szolgáló eszközök, a hálózatok megfelelő összekapcsolásával megnövelt import és a keresleti oldal piaci részvételének megerősítése, mind az ipari, mind a kiskereskedelmi fogyasztókat illetően. Termelési kapacitáskorlátozások idején is fenn kell tartani a határokon keresztül történő kereskedelmet, a kapacitásfelosztási eljárásoknak pedig átláthatóknak és megkülönböztetésmentesnek kell lenniük.

A tagállamoknak teljes körű elemzést kell készíteniük arra vonatkozóan, hogy történnek-e energiatermelő beruházások, és ha nem, mi ennek az oka. Bármely felmerülő probléma esetén határokon átnyúló megoldásokra kell törekedniük, mielőtt az állami beavatkozás mellett döntenének. A kapacitás-szabályozási mechanizmusokat a beavatkozás szomszédos tagállamokra és a belső energiapiacra gyakorolt bárminemű hatásainak figyelembe vételével kell kialakítani, és el kell kerülni a belső energiapiac

mechanizmusokat meg kell különböztetni a rövid távú mechanizmusoktól, amelyek a kereslet és a kínálat közötti valós idejű egyensúly fenntartását szolgálják, az egyik oldalon hirtelen bekövetkezett változások esetén is.

⁵⁵ Lásd: a „The state of the European carbon market in 2012” (Az európai szén-dioxid-piac állapota 2012-ben) című közlemény, COM(2012) 652.

felaprózódását.

A Bizottság nyilvános konzultációt indít útjára a villamosenergia-ellátás biztonságával, a termelés megfelelőségével és a belső energiapiac kérdéseivel kapcsolatban.

E konzultáció eredményeitől, valamint a tagállamok és az érdekelt felek további szerepvállalásától függően a Bizottság nyomon követési intézkedésekre tehet javaslatot.

Az ellátásbiztonság előfeltétele a tagállamok között koordináció, amely rövid távú válságkezelési eszközöket és hosszú távú, az ellátásbiztonság kihívásainak kezelésére alkalmas megoldásokat eredményezhet. Energiarendszereink összetettebbé válásával még teljesebb összhangra és szorosabb együttműködésre van szükség a határ két oldalán annak érdekében, hogy képesek legyünk felismerni és kiküszöbölni a kockázatokat, valamint hogy megfelelő válaszlépést tudjunk tenni a válsághelyzetekre.

A Bizottság a villamosenergia-ügyi koordinációs csoport hivatalos felállításán dolgozik, amely csoport feladata a villamosenergia-ellátás biztonságára – többek között a termelés megfelelőségére és a határokon átnyúló hálózatok hálózati stabilitására – vonatkozó együttműködés elősegítése lesz.

3.3.2. Fokozottabb integráció, további korszerűsítések és a hálózatok jobb használata

Hálózatbővítés az uniós energiapiacok integrációja érdekében

Lehetővé kell tenni, hogy a villamos energia oda áramoljon, ahol szükség van rá, anélkül, hogy a nemzeti határokon fizikai akadályok gátolnák ebben. Ez többek között azt jelenti, hogy minimalizálni kell a nem tervezett (párhuzamos, azaz „loop flow”) áramlások határokon átnyúló piacintegrációra gyakorolt hatását. Az energiahálózatokba irányuló, jelentős beruházásokkal fel lehet számolni az EU bizonyos területeinek elszigeteltségét⁵⁶ és meg lehet valósítani az Európa 2020 stratégia célkitűzéseit.

Ahogy azt az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz létrehozásáról szóló rendeletjavaslat⁵⁷ is hangsúlyozta, sürgősen javítani kell a befektetés módján. Folyamatban van a jövő energiahálózatainak a környezetvédelmi közösségi vívmányokkal összhangban történő megtervezése. 2011 októberében a Bizottság előterjesztette a transzeurópai energiainfrastruktúrára vonatkozó iránymutatásokról szóló rendeletjavaslatot⁵⁸. A javaslat tizenkét, a villamosenergia- és földgázzsállítás és -tárolási, valamint olaj- és szén-dioxid-szállítási hálózatot magában foglaló kiemelt jelentőségű folyosót és területet határozott meg, emellett kitért a közös érdekű projektek gyors felismerésének kérdésére is. A Bizottság a gyorsabb engedélyezési eljárások, a határokon átnyúló infrastruktúrához kötődő költségek jobb felosztása és a finanszírozási támogatás mellett emelt szót.

Az energetikai infrastruktúrára vonatkozó csomag mielőbbi elfogadása és végrehajtása alapvető fontosságú, ahogy azt az Európai Tanács is elismerte 2011. december 9-én.

Az intelligens hálózatok irányába mutató, gyorsabb modernizáció

⁵⁶ Lásd: az Európai Tanács 2011. februári következtetései. Elsősorban az orosz és fehérorosz villamosenergia-rendszerekkel üzemelő balti államokat kellene összehangolni az uniós rendszerekkel.

⁵⁷ COM(2011) 665.

⁵⁸ COM(2011) 658 végleges.

A rugalmasság és az energiahatékonyság iránti növekvő igény nyomán, valamint a megosztott energiatermelés és a keresletoldali szabályozás lehetővé tétele érdekében olyan, összehangolt fellépésre van szükség, amely szem előtt tartja az intelligens hálózatok európai, regionális és helyi szinten történő kiépítését. Az intelligens hálózatok alapját a digitális infrastruktúra képezi. A Bizottság előterjesztette a transzeurópai távközlési hálózatokra vonatkozó iránymutatásokról szóló rendeletjavaslatát⁵⁹, amely kiemelten kezeli többek között a digitális szolgáltatási infrastruktúrák kérdését. Hatékony kiépítésük lehetőséget teremtene a távközlési és energiaipari szereplők között infrastrukturális és szolgáltatói szinten meglévő szinergiák kiaknázására, ami a versenyt elősegítő és az új belépőknek is egyenlő feltételeket teremtő együttműködést feltételez.

A hálózatok korszerűsítésének előmozdítása és az energiaszektor innovációjának felgyorsítása jegyében a Bizottság továbbra is szorgalmazza az energiaipar és az IKT-ágazat versenytámogató együttműködését, többek között az innovatív szolgáltatók megjelenését. A tagállamoknak mindezt nemzeti szinten kell biztosítaniuk. Az európai szabványügyi szervezetek (CEN/CENELEC/ETSI) azt a sürgős feladatot kapták, hogy 2012 végéig dolgozzák ki az intelligens hálózatokra vonatkozó szabványok első csoportját. A Bizottság ösztönözni fogja e szabványok használatát.

A Bizottság már elfogadta az intelligens hálózatokról szóló közleményt⁶⁰, amely az ágazat számára a technológiák és a termelési kapacitások sikeres fejlesztéséhez, valamint az erre épülő beruházásokhoz elengedhetetlen keretfeltételek megteremtésére szólít fel, és körvonalazza az integrált infrastruktúrakezelés jövőképét⁶¹. A tagállamok legjobb gyakorlatai és projektjei alapján⁶² a Bizottság jelenleg egy olyan iránymutatás és új eszközök kidolgozásával foglalkozik, amelyek tovább ösztönzik az intelligens fogyasztásmérő rendszerek még ebben az évtizedben történő bevezetését⁶³, nyomon követik a már folyamatban lévő, intelligens fogyasztásmérőkhöz kapcsolódó uniós projektek haladását, és támogatják az ígéretesnek tűnő, intelligens hálózatokra irányuló K+F- és kísérleti projekteket⁶⁴.

A Bizottság az intelligens hálózatok kiépítése érdekében továbbra is támogatja a K+F-tevékenységeket és az innovációt. Annak céljából, hogy 2012 végéig ki lehessen dolgozni a szabványok második csoportját, össze lehessen állítani egy útmutatót és meg lehessen nevezni a potenciális közös érdekű projekteket, megújítja az európai szabványügyi szervek szabványosításra vonatkozó megbízását.

A keresletoldali reagálás megerősödése az elosztóhálózatokban

Az intelligens fogyasztásmérő rendszerek, a mikrotermelési technológiák, az intelligens készülékek és a háztartások automatizálásának beköszöntével a fogyasztók energiaigényeiket egyre inkább az energiapiac aktuális helyzetéhez tudják igazítani. A keresletoldali reagálásnak

⁵⁹ COM(2011) 657 végleges.

⁶⁰ COM(2011) 202.

⁶¹ A villamos energiáról szóló irányelv és az energiahatékonyságról szóló irányelv egyfelől kötelezettségként írja elő, másfelől előnyössé teszi a tagállamok számára az ilyen keretek kialakítását.

⁶² Az iparpolitikáról szóló bizottsági közleménnyel összhangban, COM(2012) 582.

⁶³ Az EU-ban üzemelő intelligens fogyasztásmérők számának a mostani 45 milliőról 2020-ig legalább 240 millióra kell nőnie, ami azt jelenti, hogy az ehhez szükséges, jelenleg 1 milliárd EUR nagyságrendű, éves beruházási kiadások összege – a költség-haszon elemzés függvényében – 2015-re 4–5 milliárd EUR-ra kell, hogy emelkedjen.

⁶⁴ Például az elektromos hálózatokra vonatkozó európai ipari kezdeményezéseken és az intelligens városokra és közösségekre vonatkozó európai innovációs partnerségen keresztül.

köszönhetően a fogyasztói megtakarításokkal egyetemben javul az energiarendszerek hatékonysága és stabilitása. Ennek érdekében azonban a tagállamoknak, a szabályozó hatóságoknak, az átvitelrendszer-üzemeltetőknek, az elosztórendszer-üzemeltetőknek és a kiskereskedőknek együtt kell működniük; nem pusztán egymással, de a piacon jelen lévő többi szereplővel is (a keresletoldali reagálást lehetővé tevő szolgáltatókkal, az IKT-vállalkozásokkal és a rendszerfejlesztőkkel). A cél az, hogy a keresletoldali reagálásra és az adatgazdálkodásra vonatkozó átlátható és közérthető szabályok, illetve szabványok szülessenek.

Át kell gondolni az elosztórendszer-üzemeltetők hatáskörét is. Elsősorban arról kell gondoskodni, hogy szabályozott tevékenységeik azokra a feladatokra korlátozódjanak, amelyeket optimális esetben természetes monopólium végez, valamint biztosítani kell azt is, hogy az új technológiák révén elérhető új szolgáltatások kidolgozása versenyképes piacokon történjen. Ebben az összefüggésben érdemes mérlegelni a harmadik felek (például a közösségi energiabeszerzési tanácsadók, az energiaszolgáltatók vagy más hálózati ágazatok – IKT, távközlés, elektronika – képviselőinek) szerepét a helyi elosztóhálózatok vagy energiaszolgáltatások további fejlesztésében.

A Bizottság vitát indított a londoni lakossági energiafórum védnöksége alatt, és folytatni fogja az eszmecserét az intelligens fogyasztásmérők bevezetésére vonatkozó tagállami tervek alapján.

A Bizottság az energiatechnológiákról szóló, soron következő közleményében az energiaelosztó hálózatok további fejlődéséhez kapcsolódó műszaki kérdésekkel foglalkozik.

A Bizottság felszólítja a tagállamokat, hogy fogadjanak el ambiciózus stratégiákat az intelligens fogyasztásmérő rendszerek bevezetésére vonatkozóan, és ezek egyaránt igazodjanak az energiaellátók, -elosztók és a fogyasztók érdekeihez.

A Bizottság emellett a hálózatok korszerűsítésének lépéseit tükröző cselekvési tervek kidolgozására is felkéri a tagállamokat; e cselekvési tervekben ismertetni kell többek között az elosztórendszer-üzemeltetőkre vonatkozó szabályokat és azok kötelezettségeit, az IKT-szektorral való együttműködés lehetőségeit, valamint a keresletoldali reagálás és a dinamikus árak ösztönzésének módját, az energiahatékonysági irányelvvel összhangban.

4. KÖVETKEZTETÉS

A piac megnyitása valódi választási lehetőséget teremt a fogyasztók számára. Segítségével korlátozni lehet az állami beavatkozások szükségességét és meg lehet előzni a nem megfelelő beavatkozásokat. A belső energiapiac 2014-re történő megvalósítása, több tagállam uniós hálózatoktól való elszigeteltségének megszüntetése, az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek teljesítése és az energiarendszer 2050-ig, a lehető legalacsonyabb költségek mellett történő átalakítása érdekében azonban néhány kérdést mielőbb rendezni kell. A megoldásra váró problémák meggátolják a fogyasztókat abban, hogy lehetőségeiket teljes körűen kihasználják, akadályokat gördítenek a piaci verseny és az innováció útjába, továbbá kockára teszik az európai energia biztonságát és fenntarthatóságát.

A Bizottság készen áll arra, hogy saját hatáskörében szembeszálljon a kihívásokkal és a különböző szereplők (hálózatüzemeltetők, termelők, ellátók, a keresletoldali reagálást lehetővé tevő szolgáltatók, fogyasztók és szabályozó hatóságok) feladatait pontosan

meghatározó szabályozási keret megteremtésével kiépítse és korszerűsítse az európai hálózatot, valamint teret biztosítson a megújuló energiának, a mikrotermelésnek és az intelligens hálózatoknak.

E közlemény alapján a Bizottság cselekvési tervre (1. melléklet) tesz javaslatot a belső energiapiac sikerének biztosítása érdekében. Felkér minden érintett intézményt, tagállamot és érdekelt felet, hogy együttműködésükkel segítsék a javasolt intézkedések javasolt ütemezés szerint történő megvalósítását. A Bizottság 2014-ben fogja felülvizsgálni a cselekvési terv végrehajtását. Eltökélt szándéka, hogy a cselekvési terv tagállami és uniós szintű nyomon követése fontos szerepet kapjon az európai szemeszterben, különösen az éves növekedési jelentésben, az egységes piac integrációjáról szóló jelentésben és az országspecifikus ajánlásokon keresztül.

1. melléklet: Cselekvési terv Európáért

Intézkedés	Érintett szereplő(k)	Időbeli ütemezés
Végrehajtás		
1. A harmadik energiacsomag irányelveinek időben történő és átfogó átültetése, valamint a harmadik energiacsomag rendeleteinek végrehajtása	Bizottság / tagállamok / nemzeti energiaszabályozók	2011. március
2. A „kiszolgáltatott fogyasztó” koncepciójának meghatározására szolgáló útmutató	Bizottság	2013
3. A belső energiapiacra és a piaci versenyre vonatkozó szabályok szigorú alkalmazása	Bizottság / tagállamok / nemzeti energiaszabályozók / nemzeti versenyhivatalok	folyamatos
4. A regionális kezdeményezések hatékonyságának és azok belső energiapiaci integrációhoz való hozzájárulásának növelése	Bizottság / tagállamok / nemzeti energiaszabályozók / ACER	folyamatos
5. A környezetvédelem állami támogatásáról szóló iránymutatás felülvizsgálata	Bizottság	2013 vége / 2014 eleje
A fogyasztók szerepének és támogatásának megerősítése		
6. További erőfeszítések a fogyasztók szerepvállalásának növelése, tájékoztatásuk és ösztönzésük érdekében, egyrészt az energiahatékonysági irányelv végrehajtásán, másrészt a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos információforrásokat és az energiafogyasztók főbb jogait ismertető web-alapú tartalomszolgáltatáson keresztül	Bizottság / tagállamok / nemzeti energiaszabályozók / fogyasztói szervezetek	2013 / 2014
7. A lakossági energiafórumon keresztül segítséget nyújtani a tagállamoknak a kutatás, az adatgyűjtés és a kiskereskedelmi energiapiacokra vonatkozó jelentéstétel hatályának meghatározásához	Bizottság / tagállamok / nemzeti energiaszabályozók / fogyasztói szervezetek	2013
8. A fogyasztói tájékoztatás javítása, az árösszehasonlító alkalmazásokra vonatkozó iránymutatások és legjobb gyakorlatok kidolgozása, egyértelmű és átlátható számlázás és a kiszolgáltatott fogyasztók támogatása	Bizottság / tagállamok / nemzeti energiaszabályozók / fogyasztói szervezetek	2013
9. A kiszolgáltatott fogyasztóknak nyújtott célzott segítség egyrészt a tájékozott döntéshozatal, másrészt annak elősegítése érdekében, hogy képesek legyenek fedezni energiafogyasztási igényeiket a versenyképes kiskereskedelmi piacon	Bizottság / tagállamok	2013
A jövő igényeihez igazodó uniós energiarendszerek megteremtése		

<p>10. Hálózati szabályzatok elfogadása és végrehajtása</p> <p>– a villamos energia esetében: a kapacitásfelosztás és a szűk keresztmetszetek kezelésének szabályai a hosszabb távú (határidős) kapacitásfelosztásra vonatkozó szabályok a hálózatra kapcsolódás szabályai rendszerirányítás</p> <p>– a földgáz esetében: kapacitásfelosztás egyensúlyozási szabályok, ideértve a hálózatokra vonatkozó nominálási eljárás szabályait, az egyensúlyozási díjak számítására vonatkozó szabályokat és a szállításirendszer-üzemeltetők rendszerei közötti operatív egyensúlyozás szabályait is az interoperabilitásra és az adatcserére vonatkozó szabályok az összehangolt szállítási tarifaszervezetekkel kapcsolatos szabályok</p>	<p>ACER / ENTSO-k / Bizottság / tagállamok / nemzeti energiaszabályozók</p>	<p>2013/2014</p>
<p>11. Az energetikai infrastruktúrára vonatkozó csomag gyors elfogadása és végrehajtása</p>	<p>Tanács / Európai Parlament / tagállamok / nemzeti energiaszabályozók</p>	<p>2012. december</p>
<p>12. A közös érdekű projektek első uniós jegyzékének elfogadása</p>	<p>Bizottság / tagállamok</p>	<p>2013</p>
<p>13. Az intelligens készülékek széles körű bevezetését lehetővé tévő keretszabályok és piac kialakítása (például a K+F- szektor támogatása, szabványosítás, környezetbarát tervezés és az energiafogyasztás címkézése révén)</p>	<p>Bizottság / érdekelt felek (elsősorban az európai szabványügyi szervek)</p>	<p>2014</p>
<p>14. Az intelligens hálózatok gyors kiépítését szolgáló nemzeti cselekvési tervek elkészítése</p>	<p>Bizottság / tagállamok</p>	<p>2013</p>
<p>15. Az elosztórendszer-üzemeltetők jövőbeni szerepének és felelősségének, valamint a keresletoldali reagálás, az intelligens készülékek, a háztartások automatizálása, a megosztott energiatermelés és az energiamegtakarításra vonatkozó kötelezettségi rendszerek kérdésének alapos átgondolása</p>	<p>Bizottság / tagállamok</p>	<p>2013</p>
<p>16. A belső energiapiac energiahatékonyság-növeléshez való hozzájárulási lehetőségeinek elemzése</p>	<p>Bizottság</p>	<p>2013</p>
<p>17. A technológiai fejlődés, többek között a tárolási technológia és mikrotermelés energiapiaci fejlesztésekkel való összehangolásának elemzése</p>	<p>Bizottság</p>	<p>2013</p>
<p>Megfelelő állami beavatkozások biztosítása</p>		

18. A földgáz és villamos energia szabályozott árainak fokozatos megszüntetése, az egyetemes szolgáltatási kötelezettség és a kiszolgáltatott fogyasztók hatékony védelmének figyelembe vétele mellett	Bizottság / tagállamok	2009 és azt követően
19. – A villamosenergia-ágazat beruházási ösztönzőinek és a termelés megfelelőségének vizsgálata a meglévő európai jogszabályok tükrében – és a kapacitással összefüggő, nemzeti szintű kezdeményezések belső piaccal meglévő összhangjának értékelésére és biztosítására szolgáló kritériumok kidolgozása	Tagállamok Bizottság	2013 és azt követően
20. A megújuló energiát előmozdító támogatási rendszerekre vonatkozó útmutatás elfogadása	Bizottság	2013 második és harmadik negyedéve
21. A villamosenergia-ügyi koordinációs csoport felállítása	Bizottság	2012. október
22. A környezetre nézve káros támogatások, köztük a fosszilis tüzelőanyagok közvetlen és közvetett támogatásának felszámolása	Bizottság / tagállamok	Legkésőbb 2020